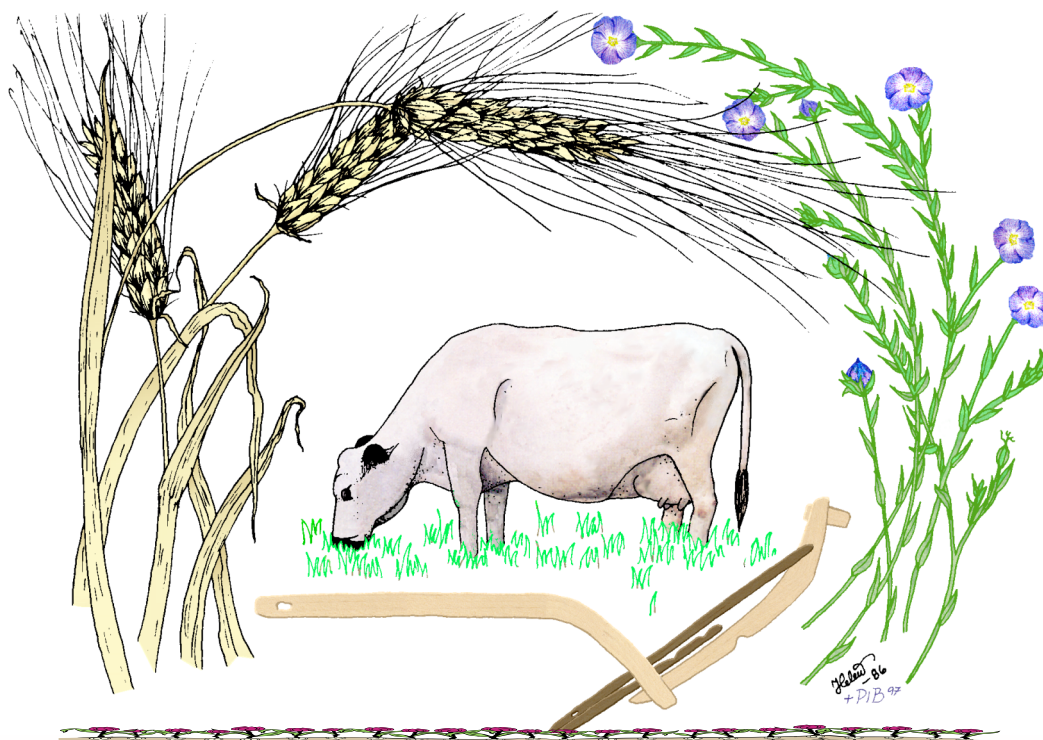

MILJÖARKEOLOGISKA LABORATORIET

RAPPORT nr. 2004-029

Miljöarkeologisk undersökning av
jordprover från Kungsgropen,
Skellefteå kyrkstad, Västerbottens län

Av

Karin Viklund

INSTITUTIONEN FÖR ARKEOLOGI OCH SAMISKA STUDIER

Miljöarkeologisk undersökning av jordprover från Kungsgropen, Skellefteå kyrkstad, Västerbottens län

Av Karin Viklund

Proverna togs vid en arkeologisk undersökning i maj 2004, på olika avsnitt och nivåer som bedömdes som intressanta i det långschakt som då togs upp. Totalt insamlades fem prover, varav fyra har undersökts, ett prov har sparats för ev. framtida analyser.

De analyser man valde att göra i denna första undersökning var makrofossilanalys och vedartsbestämning. Proverna vattensållades, torkades och undersöktes i stereolupp. Inget frömaterial från gräs/örter etc. hittades, men en hel del trä- och trädrester, ofta i olika grad av förkolning eller obrända och något förmultnade. Organiskt material dominerade således i de flesta prov men inslag av sand/grus och bränd och obränd lera fanns. Innehållet i de olika proverna noterades och bestämdes enligt nedan.

1 Prov 1. 17,7 m 0,75 m djupt, kollager, underst. (Samtliga provplatser inmätta från schaktets norra ände och proverna tagna i östra schaktväggen)

Små bitar träkol av barrträd
Brända barr från gran, relativt stor mängd
Brända kottefjäll av gran eller tall

2 Prov 2. 17 m, 0,7 m djupt

Träkol, små bitar, varav några bitar bestämdes till björk

3 Prov 3. 19,8 m, invid stocken, kollager

Trä, ej bränt, små flisor
Bark, bränd
Träkol, varav några av gran
Enstaka brända granbarr

4 Prov 4. "mitten av schaktet", 0,75 m

Ej genomgången

5 Prov 5. "mitten av schaktet", 0,75 m

Tunna flisor av trä i stor mängd
Björknäver, enstaka
Träkol, enstaka av löv- och barrträd

Kommentar

Prov 1 togs i vad som noterades som det djupast liggande kolskiktet i profilen. Under detta fanns vad som bedömdes som opåverkad jord. Provet hade en viss homogen karaktär med

barrträd/gran representerat genom träkol, barr och kottar. Träkolsbitarna var i minsta laget för att erbjuda en säker artbestämning och kottefjällen från tall och gran är svåra att skilja åt, när det som här, endast återstår förkolnade basdelar. Det kan alltså röra sig om enbart gran. Sammantaget gav detta intrycket av ett "primärt" lager från någon enstaka aktivitet eller tidshorisont/händelse.

Prov 2 hade en likartad karaktär men var mindre innehållsrikt. Av det lilla fåtalet träkolsbitar kunde några bestämmas till björk.

Prov 3, taget i ett kollager invid stocken, innehöll en hel del flisor av icke bränt trä, bränd bark, brända granbarr och även träkol som kunde bestämmas till gran.

Prov 5 hade en helt annan, heterogen karaktär. Det bestod av ett decimeterjockt lager små bitar spån eller träflis med inslag av björknäver, varvat kors och tvärs. Mellan varven fanns här och var inslag av (insvämmad) lera/sand och små träkolsbitar. Såväl löv- som barrträd fanns representerat bland träkolet.

Detta material kan härröra från en medveten deposition/igenfyllnad av någon sorts avfall. Det är dock ganska homogent, inte vilket avfall som helst utan huvudsakligen träspån, vilket tyder på ett avfallslager från något hantverk eller någon byggnation som ägt rum på platsen. Husbyggnad med skrädnig av timmerväggar? Framställning av tunnor, spånkorgar?

6 Sammanfattning, slutord

De miljöarkeologiska iakttagelserna och resultaten i denna inledande undersökning av Kungsgropen visar att markytan döljer en variation av lager, gropar och skikt, med spår av brand/bränning och trähantverk. Av kulturinslag i egentlig mening, t ex köksavfall som ben och sädeskorn etc, registrerades dock inte mycket. Vid framtida fortsatta undersökningar kan markkemiska analyser kanske ge ytterligare vägledning när det gäller kulturpåverkan.

Andra undersökningar som kunde komma ifråga är pollenanalys i "hamnbassängen" där pollenförande lager under igenfyllnadslagret påvisats (Engelmark, Viklund 2003). Syftet skulle vara en landskapsrekonstruktion. I kombination med en utgrävning i nedre delen av 2004 års schakt borde detta ge chanser att påvisa en eventuell medeltida kajkant/strand/hamn. Men flera platser högre upp i schaktet är också av intresse och de arkeologiska resultaten och förhoppningsvis också dateringar kan här ge en fingervisning om vad som bör prioriteras.

Bilaga: Foto av lagret av spån i prov 5

Prov 5, Kungsgropen 2004. Packe av träspån med inslag av björknäver